

Explaining the objective and subjective aspects of the quality of life in peri-urban spaces (Case study: Small Lavasanat village)

Azam Ghasemzadeh Dehkordi,¹ Afrakhteh, Hassan², Riahi, Vahid³

¹. Ph.D. Student of geography and rural planning, Kharazmi University, Teran, Iran.

². Prof. of Geography and Rural Planning, Kharazmi University, Teran, Iran.

³.- Associate Prof. of Geography and Rural Planning, Kharazmi University, Teran, Iran.

ARTICLE INFO

Keywords:

Quality of life, objective assessment, subjective assessment, peri-urban areas, Tehran, Lousanat Kouchek village

Received:

xx March 2022

Received in revised form:

xx June 2022

Accepted:

xx August 2022

Published Date:

xx August 2022

pp.x-xx

ABSTRACT

Abstract

The peri-urban areas, sometimes referred to as urban fringes, play a dominant role today in shaping urban forms and the spatial planning challenges of the 21st century. These areas, due to their lower population density compared to urban standards, significantly impact the quality of life of their residents. Quality of life is usually evaluated using subjective indicators from the residents' perspective or measured based on objective indicators using secondary data, and rarely are objective and subjective indicators considered in conjunction with each other. The aim of this research is to explain the quality of life based on objective and subjective indicators in peri-urban villages in Small Lavasanat. The research method is descriptive-analytical. In this regard, in the first step, relevant specialized studies and global literature on quality of life were used to identify quality of life indicators. Based on this, four domains of quality of life and fifteen components, including objective and subjective indicators, were identified and formed the basis for data collection related to the studied villages. A sample of 13 villages and 190 households was selected. The examination of objective quality of life indicators in the studied villages shows that the average of these indicators is (3.4). This means that the average of objective indicators in the studied villages can be considered somewhat above average and in a suitable condition. The results from measuring the subjective components of quality of life indicate that their average is below average.

Corresponding author (Email: azam.ghasemzade@yahoo.com)

Cite this article:

Azam, J.D , Hassan, A & Riahi, V. (2025). Explaining the objective and subjective aspects of the quality of life in peri-urban spaces (Case study: Small Lavasanat village). *Journal of Urban Peripheral Development*, 5(1), 1-16.

<http://doi.org/10.22034/jpusd.2023.351180.1215>

2676-4172 © Iranian Association of Geography and Rural Planning.

This is an open access article under the CC BY-NC/4.0/License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

In discussions concerning the Quality of Life (QoL), mere existence is insufficient; the quality of that existence is paramount. Given the critical role of peri-urban areas in national production, growth, and development, the necessity of ensuring the satisfaction of residents in these areas and enhancing the quality of life in peri-urban settlements is undeniable. The villages of Lavasanat are no exception to this rule. These peri-urban villages face numerous problems, including inadequate access to educational, health, welfare, and infrastructural services, land speculation, agricultural land-use conversion, and economic issues such as employment, as well as the spread of social and cultural anomalies due to the influence of the central city. Accordingly, the present research seeks to answer the following questions: To what extent is the Quality of Life in the small villages of Lavasanat in an objective sense? And is there a significant difference between the studied villages in terms of QoL components?

Methodology

The research methodology employed is descriptive-analytical. Information gathering for the studied villages was based on four domains of Quality of Life and fifteen components, which include both objective and subjective indicators. To select the sample size, in the first step, the studied villages were classified into 4 groups based on household size: 10-100, 100-200, 200-300, and over 300 households. In the second step, 15% of the villages were selected based on the advice of the professors. In the third step, the number of villages in each class was determined based on the frequency of villages in each population stratum, resulting in the selection of a total of 13 villages as the sample. Using Cochran's formula, a sample size of 190 households was determined for the research. Questionnaires were distributed across the studied villages, with the sample size for each village being proportional to its total number of

households, and subsequently completed by the respondents.

Results and discussion

To measure the objective dimension of the housing component, four indicators were used: housing amenities, housing age, housing area, and number of rooms. For housing amenities, for instance, residences with all facilities were assigned a score of 5, those with two facilities a score of 3, and those with only one facility a score of 1. The findings indicate that the highest level of fulfillment in objective QoL indicators was observed in the villages of Mazra'e Sadat, Hanzak, and Afjeh, while the lowest levels were recorded in Kiyur, Kardian, and Nasserabad. To assess the QoL domain related to welfare needs, three components were utilized: leisure time, participation, and education. To measure recreation and travel leisure, two indicators were used: number of annual trips and access to sports facilities. Households making three trips per year scored 5, two trips scored 4, one trip scored 2, and zero trips scored 1. Based on the findings, residents of (Afjeh, Kand-e Olya, Rahat Abad, Barg-e Jahan, Mazra'e Sadat, Hanzak) reported an average of one trip per year, while residents of other villages stated they had no trips on average throughout the year. To examine the infrastructure services domain, four components were used: road type, access to public transportation, number of public transport vehicles in the village, and access to the post office. Overall, in terms of objective indicators, the studied villages are not in a favorable condition. The best status in this regard belongs to the villages of Afjeh, Kand-e Olya, and Hanzak, while other villages possess an unfavorable status with an average score of (2).

Conclusion

This research attempted to adopt a combined geographical perspective by considering 4 main domains. Ultimately, based on the conceptual literature, a combination of objective and subjective indicators was taken into account. The analysis of objective QoL indicators reveals that the overall objective housing condition in the studied villages is relatively favorable. Nutrition and protein intake, which was one of the objective components measured, showed

تبیین ابعاد عینی و ذهنی کیفیت زندگی در فضاهای پیراشهری (مطالعه موردی: دهستان لواسانات کوچک)

ID

ID

ID ✉

اعظم قاسم زاده دهکردی^۱، حسن افراخته^۲، و وحید ریاحی^۳

۱. دانشجوی دوره دکتری جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

۲. استاد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

۳. دانشیار جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

چکیده

اطلاعات مقاله

واژگان کلیدی:

کیفیت زندگی، سنجش عینی، سنجش ذهنی، مناطق پیراشهری، تهران، دهستان لواسانات کوچک

تاریخ دریافت:

۱۴۰۱/۰۱/۰۵

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۱/۰۳/۱۱

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۱/۰۵/۰۵

تاریخ انتشار:

۱۴۰۱/۰۵/۰۵

صص. ۱-۱۶

مناطق پیراشهری، که گاهی از آن‌ها با عنوان حومه شهری نیز یاد می‌شود، امروزه نقشی غالب در شکل‌گیری فرم‌های شهری و چالش‌های برنامه‌ریزی فضایی قرن بیست و یکم ایفا می‌کنند. این مناطق، به دلیل تراکم جمعیتی پایین‌تر نسبت به استانداردهای شهری، به شدت بر کیفیت زندگی ساکنان خود تأثیر گذارند. کیفیت زندگی معمولاً با استفاده از شاخص‌های ذهنی از دیدگاه ساکنان ارزیابی می‌شود و یا بر اساس شاخص‌های عینی با استفاده از داده‌های ثانویه اندازه‌گیری می‌شود و به ندرت شاخص‌های عینی و ذهنی در ارتباط با یکدیگر لحاظ می‌شوند. هدف این پژوهش تبیین کیفیت زندگی بر اساس شاخص‌های عینی و ذهنی در روستاهای پیراشهری در لواسانات کوچک است. روش این پژوهش توصیفی-تحلیلی است. در این راستا در گام نخست برای شناسایی شاخص‌های کیفیت زندگی از مطالعات مرتبط با حوزه تخصصی و ادبیات جهانی کیفیت زندگی بهره گرفته شد. بر این اساس چهار قلمرو کیفیت زندگی و پانزده مؤلفه شامل شاخص‌های عینی و ذهنی شناسایی و مبنای گردآوری اطلاعات مربوط به روستاهای مورد مطالعه شد. تعداد ۱۳ روستا و ۱۹۰ خانوار به عنوان نمونه انتخاب گردید. بررسی شاخص‌های عینی کیفیت زندگی در روستاهای مورد مطالعه نشان می‌دهد، میانگین این شاخص‌ها برابر با (۳,۴) است. یعنی اینکه می‌توان گفت میانگین شاخص‌های عینی در روستاهای مورد مطالعه تا حدودی بالاتر از حد متوسط بوده و در وضعیت مناسبی قرار دارد. نتایج حاصل از سنجش مؤلفه‌های ذهنی کیفیت زندگی نشان می‌دهد مؤلفه میانگین آنها پایین‌تر از حد متوسط است.

نویسنده مسئول (رایانامه): azam.ghasemzade@yahoo.com

ارجاع به مقاله: قاسم زاده دهکردی، اعظم؛ افراخته، حسن و ریاحی، وحید. (۱۴۰۴). تبیین ابعاد عینی و ذهنی کیفیت زندگی در فضاهای پیراشهری (مطالعه موردی: دهستان لواسانات کوچک)، این مقاله مستخرج از رساله دکتری با عنوان تبیین کیفیت زندگی در فضاهای پیراشهری (مطالعه موردی: دهستان لواسانات کوچک) است. (۱)، ۱-۱۶.

doi <http://doi.org/10.22034/jpusd.2023.351180.1215>

مقدمه

کیفیت مفهومی ذهنی و چندبعدی است و آن را می‌توان ادراک افراد از موقعیت خود در زمینه و ارزشی‌ای که در آن زندگی می‌کند و در ارتباط با اهداف، انتظارات و استانداردهای آن‌ها دانست (Bernard, 2021: 201). مطالعات کیفیت زندگی می‌توانند به شناسایی نواحی مسئله‌دار، علل نارضایتی مردم، اولویت‌های مردم در زندگی، تأثیر فاکتورهای اجتماعی جمعیتی بر کیفیت زندگی، و پایش و ارزیابی کارایی سیاست‌ها و استراتژی‌ها در زمینه کیفیت زندگی کمک کنند (رضوانی و همکاران، ۱۳۸۹: ۳۸). این مطالعات همچنین به ارزیابی سیاست‌ها، رتبه‌بندی مکان‌ها، تدوین استراتژی‌های مدیریت، و برنامه‌ریزی جامعه (روستا شهر) کمک می‌کنند و درک و اولویت‌بندی مسائل جامعه را برای برنامه‌ریزان و مدیران به منظور ارتقای کیفیت زندگی افراد آسان می‌سازند (Lee, 2008: 1210). در سه دهه گذشته تلاش‌های زیادی برای اندازه‌گیری کیفیت زندگی در نقاط مختلف دنیا صورت گرفته، و پژوهشگران مختلف شاخص‌های گوناگونی را مطرح و پیشنهاد کرده‌اند، لیکن چنین می‌نماید که معایب و مزایای هر یک از این شاخص‌ها با روش معینی ارزیابی نشده است. اما می‌توان گفت که بسیاری از پژوهشگران، نیاز توأمان به هر دودسته از شاخص‌های عینی و ذهنی را برای ارزیابی کیفیت زندگی خاطر نشان کرده‌اند. (Brauer and Dymitro, 2014: 38). در این زمینه شاخص‌های عینی بر اساس فراوانی یا کمیت فیزیکی - مانند درآمد - اندازه‌گیری می‌شوند اما شاخص‌های ذهنی بر اساس پاسخ‌های روانی همچون رضایت شغلی و خوشحالی به صورت کیفی اندازه‌گیری می‌شوند در واقع مناسب است که شاخص‌های عینی و ذهنی باهم ترکیب شوند، زیرا شاخص‌های ذهنی این اجازه را می‌دهند که بینشی از رضایت فرد و هر آنچه برای مردم رضایت‌بخش است به دست آید؛ و شاخص‌های عینی نیز برای سنجش ابعاد از محیط که سنجش آن‌ها مشکل است مناسب می‌نمایند (Kamp et al., 2003: 11). با توجه به نقش کتمان‌نشده مناطق روستایی در تولید، رشد و توسعه ملی، ضرورت جلب رضایت ساکنان این مناطق و افزایش کیفیت زندگی در سکونتگاه‌های روستایی تلاش می‌شود تا سطح کیفیت زندگی ساکنان دهستان‌ها و کوارتال‌ها، از جنبه‌ها و ابعاد مختلف سنجش و ارزیابی شود. اهمیت مفهوم پیراشهر به عنوان عرصه‌ای پویا و تغییرپذیر بسیار مهم است؛ زیرا نه تنها از طریق فعالیت‌های اقتصادی بلکه از طریق زمینه‌های اجتماعی افراد و شبکه اقوام با شهر اصلی ارتباط دارند. در شکل‌گیری فضاهای پیراشهری عوامل متعددی مانند رشد شهرها به سمت پیرامون برون‌فکنی جمعیت و فعالیت به خارج از مرزهای رسمی شهرها و مهاجرت بیرونی دخیل هستند (Nagesh and etal, 2023: 2). بنابراین محیط پیراشهری به دلیل وجود جریان‌های مهاجران و تراکم و تنوع فعالیت‌های محیطی، پویا است. از سوی دیگر شهر مرکزی به‌نوبه خود ویژگی‌ها و کیفیت زندگی سکونتگاه‌های پیراشهری را تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ از این‌رو حوزه‌های پیراشهری با توجه به روند رو به رشد خود نیاز به مدیریتی پویا دارند که هدف آن، دستیابی به توسعه پایدار شهری در بخش‌های فیزیکی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیطی و با ابعاد متفاوت سازمانی است. در دهه‌های اخیر فضاهای پیراشهری تحولات زیادی را در اثر عوامل مختلف تجربه کرده‌اند و این تغییرات باعث تحولات

چشمگیری در ابعاد مختلف آنها شده است که این امر می‌تواند در ارتقاء یا تنزل زیست‌پذیری آنها مؤثر واقع گردد (حجاریان، ۲۰۱۴: ۴۰). در واقع کیفیت زندگی مردم در فضاهای پیراشهری هم متأثر از کلانشهر مرکزی است و هم به نوبه خود می‌تواند زندگی کلان‌شهر را تحت تأثیر قرار دهد. در مباحث مربوط به کیفیت زندگی، فقط زیستن مهم نیست، بلکه کیفیت آن نیز دارای اهمیت است و با توجه به نقش مناطق پیراشهری در تولید، رشد و توسعه ملی، ضرورت جلب رضایت ساکنان این مناطق و افزایش کیفیت زندگی در سکونتگاه‌های پیراشهری بر کسی پوشیده نیست. پیراشهرها محل تحولات ساختار شهری به منظر و چشم‌انداز روستایی است و بر این اساس می‌تواند در مجموعه اصطلاحات شهری عامل مهمی برای محک زدن قلمرو شهری یا منطقه شهری-روستایی می‌گیرند، عناصر ضروری برای حفظ سطوح کافی کیفیت زندگی در مناطق روستایی هستند.

مبانی نظری

اصطلاح کیفیت زندگی تا اندازه‌ای مبهم است از یک سو کیفیت زندگی فردی به عنوان پنداشتی از چگونگی گذران فرد مطرح می‌شود و از بعدی کلی‌تر کیفیت زندگی موقعیت‌های زندگی حول یک عامل را شامل می‌شود موقعیت‌های نظیر محیط پیرامونی و یا فرهنگ در یک جامعه معین (Wallace, 2009; Tilt, 2019). کیفیت زندگی یک مفهوم بسیار ذهنی و شخصی است که معمولاً بر پایه خوشحالی و رضایت فرد با عواملی که بر روی رفاه اجتماعی، روانی، جسمی، و عملکرد وی تأثیر می‌گذارد بنا می‌شود. کیفیت زندگی گسترده‌تری و انبساط آرزو است که از تجارب زندگی نشأت می‌گیرد. دیوید فیلیس در تعریفی جامع کیفیت زندگی را در ابعاد فردی و جمعی مورد بررسی قرار می‌دهد که در سطح فردی مؤلفه‌های عینی و ذهنی را شامل می‌شود لازمه کیفیت زندگی فردی در بعد عینی تأمین نیازهای اساسی برخورداری از منابع مادی جهت برآوردن خواسته‌ای اجتماعی شهروندان است و در بعد ذهنی به داشتن استقلال عمل در ۱- افزایش رفاه ذهنی شامل لذت جویی، رضایتمندی، هدف‌داری، در زندگی و رشد شخصی ۲- رشد و شکوفایی در مسیر سعادت و دگر خواهی ۳- مشارکت در سطح گسترده‌ای از فعالیت‌های اجتماعی مربوط می‌شود با بررسی مقالات و مطالعات انجام شده در ارتباط با کیفیت زندگی، به لحاظ مفهومی کاربرد این اصطلاح را در ۶ حوزه ۱- زندگی عادی ۲- مطلوبیت اجتماعی ۳- شادکامی ۴- رضایت از زندگی ۵- دستیابی به اهداف مشخص و ۶- استعدادهای ذاتی شناسایی و دسته‌بندی کردند (Bottomley and etal, 2019, 56-63).

ابعاد کلان دوگانه کیفیت زندگی

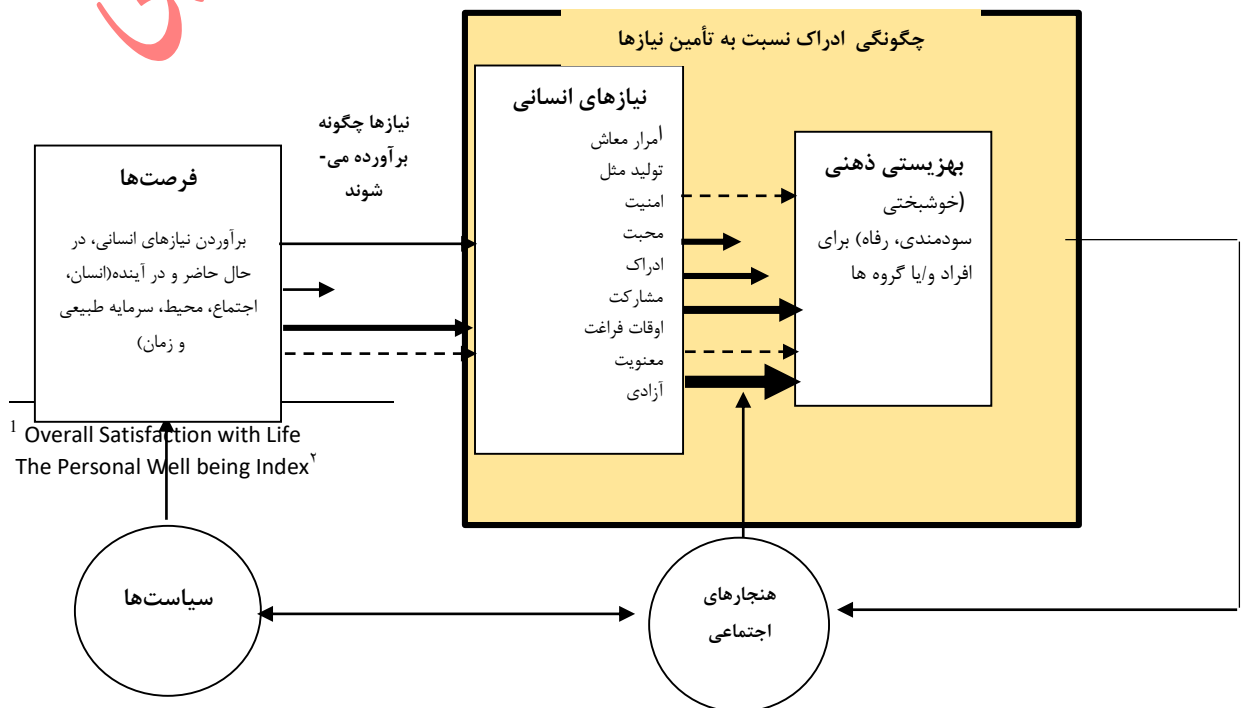
در مطالعه‌های کیفیت زندگی، دو رویکرد ذهنی و عینی وجود دارد (Lee, 2008: 1208). این رویکردها اغلب به‌طور مجزا و به‌ندرت در ترکیب باهم برای سنجش کیفیت زندگی به کار می‌روند. کیفیت زندگی در ابعاد ذهنی، ادراک و ارزیابی افراد از وضعیت زندگی خود را منعکس می‌سازد و با استفاده از شاخص‌های ذهنی، اندازه‌گیری می‌شود. کیفیت عینی زندگی، شرایط بیرونی زندگی را نمایش می‌دهد (Das, 2008: 6). این کیفیت، با استفاده از شاخص‌های عینی که مربوط به واقعیت‌های قابل مشاهده و ملموس زندگی هستند، اندازه‌گیری می‌شود. می‌توان گفت مطالعات اخیر در زمینه کیفیت زندگی بر دو روش اندازه‌گیری اصلی متمرکز است. روش اول شاخص‌های اجتماعی و اقتصادی قابل سنجش را برای انعکاس میزان تأمین نیازهای انسانی استفاده می‌کند که همان رویکرد عینی

است و روش دوم سطح رضایت ابراز شده توسط افراد و گروه‌ها را که اصطلاحاً بهزیستی ذهنی نامیده می‌شود، ارزیابی می‌کند که همان رویکرد ذهنی است. (رضوانی و همکاران، ۱۳۸۹، ۴۱). بیشتر ابزارهای سنجش ذهنی کیفیت زندگی بر گزارشات شخصی از تجربه زندگی متکی است که مکمل متغیرهای اجتماعی، اقتصادی و سلامت می‌باشند و میزان رضایت افراد و گروه‌ها از تأمین نیازهایشان (مانند رضایت کلی از زندگی و شاخص بهزیستی فردی) را مورد ارزیابی قرار می‌دهند (Costanza and etal, 2007: 270). بسیاری از محققان کیفیت زندگی، نیاز به هر دودسته از شاخص‌های عینی و ذهنی را برای سنجش کیفیت زندگی خاطر نشان کرده‌اند (Uysal and etal, 2020: 298). از طریق یکپارچه کردن ارزیابی‌های عینی و ذهنی کیفیت زندگی، امکان به دست آوردن تصویر کامل‌تر و مفیدتری از کیفیت زندگی در مقیاس‌های گوناگون مکانی و زمانی وجود دارد.

مدل نیازهای انسانی و کیفیت زندگی

نیازهای انسان، نیازهای اساسی برای امرار معاش، تولیدمثل، بهزیستی، امنیت، مشارکت، اوقات فراغت و ... هستند. بهزیستی ذهنی نیز به وسیله واکنش و پاسخ افراد یا گروه‌ها به سؤالاتی مربوط به شادکامی و رضایت از زندگی، سودمندی یا رفاه ارزیابی می‌شود. رابطه بین نیازهای خاص انسان و رضایت درک شده از هر یک از آنها می‌تواند تحت تأثیر ظرفیت ذهنی، بافت فرهنگی، اطلاعات، تحصیلات، خلق و خوی و مواردی از این دست، باشد. علاوه بر این، رابطه بین برآورده شدن نیازهای انسان و بهزیستی ذهنی کلی تحت تأثیر وزن‌های (متغیر زمانی) افراد، گروه‌ها و فرهنگ‌ها برای برآوردن هر یک از نیازهای انسان نسبت به دیگران است. با این تعریف، نقش سیاست ایجاد فرصت‌هایی برای برآورده شدن نیازهای انسان است، با درک اینکه راه‌های گوناگونی برای برآوردن نیازهای خاص وجود دارد (شکل ۱) سرمایه‌های ساخته شده، انسانی، اجتماعی و طبیعی (Costanza and etal, 2007). یکی از راه‌های طبقه‌بندی این فرصت‌ها را نشان می‌دهد. زمان نیز یک محدودیت مستقل برای دستیابی به نیازهای انسان است. هنجارهای اجتماعی هم بر وزن‌های داده شده به نیازهای مختلف انسان هنگام جمع‌آوری آنها در ارزیابی‌های کلی فردی یا اجتماعی بهزیستی و هم بر تصمیمات سیاستی در مورد سرمایه‌گذاری‌های اجتماعی در بهبود فرصت‌ها تأثیر می‌گذارد. هنجارهای اجتماعی در طول زمان به دلیل رفتار جمعی جمعیت تکامل می‌یابند (Alborz, 2017).

کیفیت زندگی

شکل ۱- کیفیت زندگی تعامل بین نیازهای انسانی و ادراک ذهنی نسبت به برآورده شدن آنها از طریق امکانات و فرصت های در دسترس. منبع: (Costanza and etal, 2007).

مناطق پیراشهری می تواند یکی از متداول ترین انواع رایج موقعیت شغلی و زندگی در قرون جدید باشد. در بخش هایی از دنیا با مصرف زیاد و چشمگیری شناسایی می شود و در بخش هایی دیگر که فقر و جابجایی اجتماعی متداول تر است خط رویارویی میان مشکلات شهر و حومه است و در واقع این طبیعت تغییر شهر توسط خودش است (رفیعی و همکاران، ۲۰۱۴: ۳۰). بنابراین لازم است نگاهی فراتر از تقسیمات مرسوم شهر و روستا به قلمرو جدیدی داشته باشیم که پیراشهری نامیده شده است و ویژگی اصلی آن این است که نسبت به تغییرات مداوم و تحولات ثابت نیست، بلکه در جریان شتاب و گذار است. پیراشهر محل تحولات ساختار شهری به منظر و چشم انداز روستایی است و بر این اساس می تواند در مجموعه اصطلاحات شهری عامل مهمی برای محک زدن قلمرو شهری یا منطقه شهری-روستایی باشد (Angel, Sheppard & Civco, 2023:158). طی دهه های اخیر، در فرجام عدم تعادل های ناحیه ای و فضایی خصوصاً بین شهر و روستا نواحی روستایی تبدیل به فضاهای سکونتی کم توان گردیده است. نتیجه طبیعی این امر، شکل گیری جابه جایی های جمعیتی گسترده روستا شهری بوده است. به تبع این امر شرایط و کیفیت زندگی ساکنین این نواحی به شدت تحت تأثیر قرار گرفت. در باب موضوع مورد بررسی پژوهش های داخلی و خارجی زیادی به انجام رسیده که در ذیل به تعدادی اشاره خواهد شد.

آنتس هانس ویرا^۱ اردستانی، چوپچیان، ویکوسلاو تاناسکوویک^۲ (۲۰۲۲) در پژوهشی تحت عنوان «بررسی کیفیت زندگی ذهنی و عینی در مناطق روستایی: مطالعه موردی استان تهران» به این نتایج دست یافتند که از نظر کیفیت زندگی عینی که نشان دهنده حداقل استانداردهای زندگی است، روستاییان استان تهران در وضعیت متوسط تا بالایی قرار داشتند، اما در کیفیت زندگی ذهنی، حدود ۲۰ درصد از روستاییان فقیر ارزیابی شدند. طبق یافته ها، بین ساکنان مناطق مختلف روستایی تهران از نظر کیفیت زندگی عینی و ذهنی در سطح ۹۹ درصد تفاوت معناداری وجود داشت، اما این تفاوت ها یکسان نبودند. بونسینلی و همکاران^۳ (۲۰۲۴). در پژوهشی تحت عنوان «عوامل تعیین کننده کیفیت زندگی در مناطق پیراشهری از دیدگاه جغرافیایی: مورد توسکانی» به این نتایج دست یافتند که

¹Ants-Hannes Viira

²Vjekoslav Tanaskovik

³Boncinelli

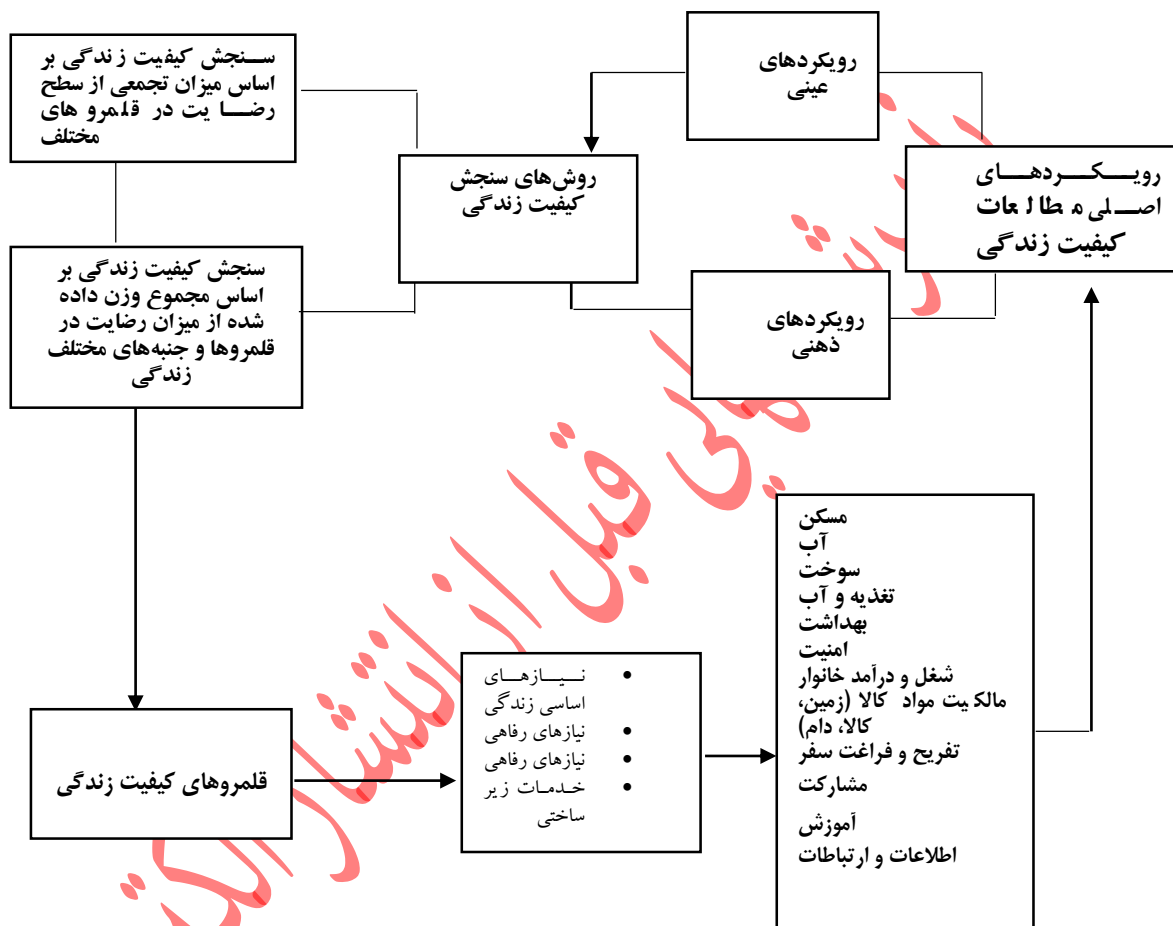
در دسترس بودن خدمات اساسی، به ویژه خدماتی که مکرر استفاده می‌شوند، عناصر ضروری برای حفظ سطح مناسب کیفیت زندگی در این مناطق هستند. پرشوکوف و کولوسکوا (۲۰۲۱) در پژوهشی تحت عنوان «کیفیت زندگی جمعیت روستایی منطقه کراسنویارسک روسیه: ارزیابی، روندها و اولویت‌ها» با استفاده از روش شاخص تجمیع داده‌ها کیفیت زندگی و مؤلفه‌های فردی به این نتایج دست یافته بودند که جمعیت روستایی منطقه مورد مطالعه در شرایط فوق‌العاده نامطلوبی به لحاظ شاخص‌های از کیفیت زندگی از جمله وضعیت آموزش به لحاظ وضعیت تأمین آموزگاران، فضای آموزشی، خدمات زیرساختی همانند جاده مناسب، وسیله حمل و نقل، دسترسی به کالا است. لونگ هون لی و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی تحت عنوان «کیفیت زندگی در میان ساکنان مناطق پیراشهری مطالعه موردی حوزه پانکاک آلم و سیلانگور مالزی» به ارزیابی رضایت ساکنان از جنبه‌ها/شاخص‌های مختلف کیفیت زندگی پرداختند. نتایج این پژوهش نشان داد کمی بیش از نیمی از پاسخ‌دهندگان از کیفیت زندگی رضایت متوسط به بالایی دارند، با این حال، به دلیل کاهش رضایت از فرصت‌های شغلی، زندگی خانوادگی، فعالیت‌های اجتماعی، ایمنی و سیستم حمل و نقل، اکثر پاسخ‌دهندگان احساس کردند که کیفیت زندگی آن‌ها در حال کاهش است. چن و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهشی تحت عنوان «عوامل مؤثر بر کیفیت زندگی در میان ساکنان عمومی روستایی چین: یک مطالعه مقطعی» به این نتایج دست یافتند مجموع نمرات کیفیت زندگی هر حوزه با افزایش سن کاهش یافته، اما یک همبستگی مثبت بین سن و نمره حوزه محیطی یافت شد. شرکت‌کنندگان با درآمد سالانه، سطح تحصیلات و سطوح فعالیت بالاتر، نمرات کیفیت زندگی بالاتری داشتند. حقانی و مجیدی هتکه لویی (۱۴۰۳) در پژوهشی تحت عنوان «واکاوای عوامل مؤثر بر دلستگی مکانی مناطق پیراشهری قائم‌شهر با تمرکز بر آزادی بهره‌بردار (مورد مطالعه: محله مفت آباد)» به این نتایج دست یافتند: آزادی بهره‌بردار در شکل دهی به فضای سکونت، بر حس دلستگی بر مکان مؤثر می‌باشد و به رسمیت شناختن انسان‌ها با خصوصیات متنوعشان از زیر متعیرهای آزادی بهره‌بردار، بیشترین تأثیر را بر حس دلستگی به مکان دارد. حیدری نیا و همکاران (۱۴۰۳) در پژوهشی تحت عنوان «تبیین نقش فناوری اطلاعات در توسعه گردشگری کشاورزی فضاهای پیراشهری تهران» به این نتایج دست یافتند: از ۵ عامل مورد بررسی عامل‌های زیرساختی در رتبه اول اثرگذاری و نقش عملکردی مؤثر، عامل نهادی در رتبه دوم، عامل فناوریانه در رتبه سوم این رتبه بندی جای گرفتند. همچنین با توسعه زیرساخت‌های دیجیتال، آموزش جوامع محلی و حمایت‌های مالی، می‌توان ظرفیت‌های گردشگری کشاورزی را در نواحی پیراشهری تهران به طور مؤثرتری بهره‌برداری کرد. نوبخت حقیقی و قنبری (۱۴۰۲) در پژوهشی تحت عنوان «تحلیل کیفیت زندگی در فضاهای پیراشهری کالانشهر رشت» به این نتیجه دست یافتند که میزان کیفیت زندگی در بعد کالبدی، اقتصادی، اجتماعی، محیطی و روحی-عاطفی پایین‌تر از متوسط قرار دارند. در نتیجه از دیدگاه ساکنان نواحی مورد بررسی؛ این مناطق فاقد کیفیت زندگی مناسب می‌باشند. پازکی (۱۴۰۲) در پژوهشی تحت عنوان «کارآفرینی گردشگری و کیفیت زندگی در سکونتگاه‌های پیرامونی شهرهای شهرستان شاهرود» به این نتایج دست

^۱ Parshukov and Koloskova

^۲ Ling Hoon Leh and et al

^۳ Chen and et al

یافت که شاخص‌های کیفیت محیطی و کیفیت آموزش به طور معناداری وضعیت مناسبتری دارند. گویه افزایش تنوع شغلی از مؤلفه اقتصادی، گویه انجام مسافرت سالانه از مؤلفه اجتماعی - فرهنگی، گویه استفاده از مصالح ساختمانی بادوام از مؤلفه کالبدی - فضایی و گویه عدم استقرار واحدهای مسکونی در مناطق پرخطر مثل حاشیه رودخانه‌ها از مؤلفه زیست محیطی بیشترین تأثیر را در ارتقای کیفیت زندگی روستائیان منطقه داشت.

شکل ۲- چارچوب مفهومی پژوهش

روش‌شناسی

روش این پژوهش توصیفی - تحلیلی است. در این راستا در گام نخست برای شناسایی شاخص‌های کیفیت زندگی از مطالعات مرتبط با حوزه تخصصی و ادبیات جهانی کیفیت زندگی بهره گرفته شد. بر این اساس چهار قلمرو کیفیت زندگی و پانزده مؤلفه شامل شاخص‌های عینی و ذهنی شناسایی و مبنای گردآوری اطلاعات مربوط به روستاهای مورد مطالعه شد. به منظور انتخاب حجم نمونه در گام نخست روستاهای مورد مطالعه به ۴ گروه ۱۰-۱۰۰؛ ۱۰۰-۲۰۰؛ ۲۰۰-۳۰۰ و بالای ۳۰۰ خانوار به طبقه‌بندی گردید. در گام دوم بر اساس نظر اساتید ۱۵ درصد از روستاها انتخاب شد. در گام سوم بر اساس فراوانی روستاها در هر طبقه جمعیتی تعداد روستاهای هر طبقه مشخص گردید که در مجموع تعداد ۱۳ روستا به عنوان نمونه انتخاب گردید. با استفاده فرمول کوکران ۱۹۰ خانوار به عنوان

حجم نمونه پژوهش انتخاب گردید و برای توزیع پرسشنامه‌ها در سطح روستاهای مورد مطالعه به نسبت تعداد خانوار هر روستا تعداد نمونه‌ها انتخاب شد به وسیله آن‌ها پرسشنامه‌ها تکمیل گردید. برای تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و استنباطی بهره گرفته شد. برای سنجش شاخص‌های عینی کیفیت زندگی به وجود یا عدم وجود آن‌ها از (۱ تا ۵) امتیاز داده شد برای تحلیل بعد عینی کیفیت زندگی در روستاهای مورد مطالعه در هر قلمرو، امتیاز هر مؤلفه محاسبه شد و سپس با نظر گرفتن همه مؤلفه‌ها میانگین هر روستا در هر مؤلفه محاسبه گردید در نهایت بر اساس مقدار نهایی به دست آمده روستاها رتبه‌بندی شدند برای بررسی بعد ذهنی کیفیت زندگی نیز در مناطق مورد مطالعه از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شد (۲).

جدول ۲. متغیرهای عینی و ذهنی تبیین‌کننده کیفیت زندگی در روستاهای مورد مطالعه

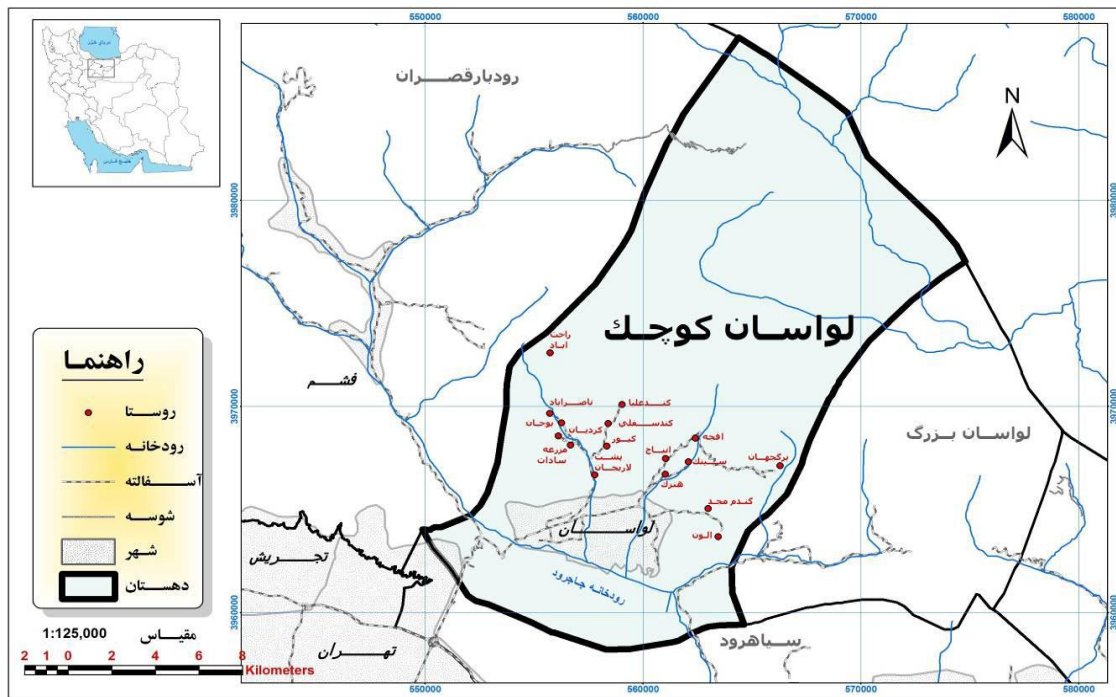
قلمرو	عینی		ذهنی
	مؤلفه	شاخص	
نیازهای اساسی زندگی	مسکن	امکانات مسکن (حمام، آشپزخانه، توالی)	امکانات (۵)، دو امکانات (۳)، یک امکانات رفاهی (۱)
		سن مسکن	کمتر از ۵ سال (۵)، ۵-۱۰ سال (۴)، ۱۰-۲۰ سال (۳)، ۲۰-۳۰ سال (۲)، بیش از ۳۰ سال (۱)
		مساحت مسکن	بیش از ۲۰۰ متر (۵)، ۱۵۰-۲۰۰ متر (۴)، ۱۰۰-۱۵۰ متر (۳)، ۵۰-۱۰۰ متر (۲)، ۳۰-۵۰ متر (۱)
		تعداد اتاق	بیش از ۶ اتاق (۵)، ۴-۶ اتاق (۴)، ۲-۴ اتاق (۳)، ۲ اتاق (۲)، ۱ اتاق (۱)
	آب	منبع تأمین آب آشامیدنی	آب تمیز با لوله‌گذاری جداگانه (۵)، آب تمیز با لوله‌گذاری عمومی (۳)، چاه (۱)
		نوع سوخت	گاز (۵)، نفت (۳)، چوب (۱)
	سوخت	در دسترس بودن سوخت	۲-۰ کیلومتر (۵)، ۲-۰، ۱ کیلومتر (۴)، ۴-۰ کیلومتر (۳)، ۶-۰ کیلومتر (۲)، ۸+ کیلومتر (۱)
		تغذیه و غذا	مقدار پروتئین مصرفی (در طول هفته)
	جمع‌آوری و دفع بهداشتی فاضلاب و زباله	تأسیسات دفع فاضلاب و زباله	وجود دارد (۵)، وجود ندارد (۱)
		دفع زباله از روستا	روزانه (۵)، هفته‌ای ۴ بار (۴)، هفته‌ای ۳ بار (۳)، هفته‌ای ۲ بار (۲)، هفتگی (۱)
نیازهای رفاهی	بهداشت	فاصله تا نزدیک‌ترین مرکز پزشکی	۳-۰ کیلومتر (۵)، ۵-۳، ۰، ۱ کیلومتر (۴)، ۷-۵، ۰، ۱ کیلومتر (۳)، ۹-۷، ۰، ۱ کیلومتر (۲)، ۹+ کیلومتر (۱)
	امنیت	فاصله تا نزدیک‌ترین ایستگاه پلیس	۳-۰ کیلومتر (۵)، ۵-۳، ۰، ۱ کیلومتر (۴)، ۷-۵، ۰، ۱ کیلومتر (۳)، ۹-۷، ۰، ۱ کیلومتر (۲)، ۹+ کیلومتر (۱)

<p>امنیت عمومی در روستا) نبود نزاع و کشمکش - فقدان مزاحمت، دزدی، شرار) - وجود دزدی و سرقت در روستا) - تعداد درگیری ها با ساکنین</p>	<p>درگیری نداشته ام(۵)، درگیری داشته ام(۱)</p>	<p>درگیری ها با ساکنین</p>	
<p>نسبت شغل، درآمد ماهانه، درآمد امنیت حداقل به مدت ۴۵ روز رضایت از فرصت های شغلی - رضایت از نوع شغل - رضایت از درآمد سالانه - امید به آینده شغلی و پیشرفت شغلی - رضایت از توانایی پس انداز - رضایت از شغل - قدرت خرید - امنیت شغلی (بیمه شغلی و)</p>	<p>کمتر از ۳ میلیون (۱)، ۵-۳ میلیون (۲)، ۷-۵ میلیون (۳)، ۹-۷ میلیون (۴)، بالای ۹ میلیون (۵)</p>	<p>درآمد ماهانه</p>	<p>شغل و درآمد خانوار</p>
<p>نوع و کمیت نوع و مقدار زمین از نوع کالاهای دامی - رضایت از وضعیت مالکیت زمین/مالداری/کالا</p>	<p>زمین پرورش آبزیان: ۵ هکتار (۵)، ۱ هکتار (۱) زمین دیم: ۳ هکتار (۵)، ۲ هکتار (۳)، ۱ هکتار (۱)</p>	<p>نوع و مقدار زمین</p>	<p>مالکیت مواد کالا (زمین، کالا، دام)</p>
<p>رضایتمندی از دسترسی به امکانات ورزشی (زمین ورزشی - باشگاه)، تفریحی (پارک) - تسهیلات فرهنگی (کتابخانه) - رضایت از میزان مسافرت های سالانه با خانواده</p>	<p>۳ سفر در سال (۵)، ۲ سفر (۴)، ۱ سفر (۲)، ۰ سفر (۱)</p>	<p>تعداد سفرها در سال</p>	<p>تفریح و فراغت سفر</p>
<p>عضویت در نهادهای اجتماعی مشارکت و داشتن مقداری کنترل بر وضعیت، زندگی اجتماعی و شخصی - مشارکت اجتماعی - شرکت در دو انتخابات اخیر به و داشتن مقداری کنترل بر سیاسی، جامعه و زندگی شخصی - مشورت اهالی در کارهای مهم و اهمیت دان به نظرات یکدیگر - وجود کارگروهی و کمک به یکدیگر در کارها - مشورت و همیاری همسایگان - حسن تعلق</p>	<p>شرکت در دو انتخابات امتیاز (۵)، شرکت در ۱ انتخابات امتیاز (۳)، عدم شرکت در انتخابات امتیاز (۱)</p>	<p>شرکت در دو انتخابات اخیر</p>	<p>مشارکت</p>
<p>نوساز بودن و کیفیت ساختمان مدارس - دسترسی داشتن آموزان به مدرسه - استفاده از معلمان خوب و با تجربه - وسایل گرمایشی و سراسی مدارس - وجود کتابخانه و آزمایشگاه و تجهیزات در مدارس -</p>	<p>مدارس ابتدایی: ۰-۳ کیلومتر (۵)، ۱-۳ کیلومتر (۴)، ۷-۵ کیلومتر (۳)، ۹-۷ کیلومتر (۲)، ۹+ کیلومتر (۱) مدارس متوسطه: ۰-۵ کیلومتر (۵)، ۸-۵ کیلومتر (۴)، ۱۰-۸ کیلومتر (۳)، ۱۲-۱۰ کیلومتر (۲)، ۱۲+ کیلومتر (۱)</p>	<p>دسترسی به تسهیلات آموزشی</p>	<p>نیازهای فرصت و فراغت آموزش</p>

رضایتمندی از وضعیت اطلاعات و ارتباطات و تسهیلات زیر ساختی وضعیت جاده ها - دسترسی به (حمل و نقل عمومی، تاسیسات اداره پست، تسهیلات امکانات کامپیوتر و اینترنت - خدمات ict) - رضایت از وضعیت اطلاعات و امکانات ارتباطی دسترسی به خدمات اعتباری و مالی (بانک، پست بانک و...) - دسترسی به خدمات عمومی (نانوایی، خوربافروشی) - زیرساخت ها حامل انرژی - دسترسی به خطوط تلفن ثابت -	جاده آسفالت (۵)، جاده شوسه (۳)، جاده خاکی (۱)	نوع جاده	اطلاعات و ارتباطات	خدمات زیر ساختی	
	دسترسی به حمل و نقل عمومی (۵) عدم دسترسی به حمل و نقل عمومی (۱)	دسترسی به حمل و نقل عمومی	دسترسی به حمل و نقل عمومی		دسترسی به حمل و نقل عمومی
	بیش از ۳ وسیله نقلیه (۵)، ۲ وسیله نقلیه (۳) ۱ وسیله نقلیه (۲)، بدون وسیله نقلیه (۱)	تعداد وسیله نقلیه عمومی در روستا	تعداد وسیله نقلیه عمومی در روستا		تعداد وسیله نقلیه عمومی در روستا
	۳-۰ کیلومتر (۵)، ۵-۳،۰۱ کیلومتر (۴)، ۷-۵،۰۱ کیلومتر (۳)، ۹-۷،۰۱ کیلومتر (۲)، ۹+ کیلومتر (۱)	دسترسی به اداره پست	دسترسی به اداره پست		دسترسی به اداره پست

منبع: (Bigelow, 2013; Mansuorian and Rezvani, 2011; Iee, 2008)

دهستان لواسان کوچک جزء شهر لواسان و یکی از دو دهستان شهرستان شمیرانات است که در محدوده بخش لواسانات قرار دارد و دارای وضعیت جغرافیایی ۳۵ درجه و ۵۲ دقیق عرض جغرافیایی و ۵۱ درجه و ۴۷ دقیق طول جغرافیایی است. دهستان لواسان در شمال تهران در دامنه کوه های البرز واقع شده است. این دهستان بر اساس سرشماری نفوس و مسکن سال ۹۵، ارای ۱۶ روستا با جمعیتی برابر با ۳۲۵۶ نفر بوده است که در فصول مختلف، جمعیت این روتاها به چند برابر می رسد.

یافته های پژوهش

قلمرو عینی نیازهای اساسی کیفیت زندگی

به منظور سنجش قلمرو عینی نیازهای اساسی کیفیت زندگی در روستاهای مورد مطالعه از (پنج مؤلفه شامل مسکن، غذا و تغذیه، شبکه جمع آوری و دفع بهداشتی فاضلاب و زباله، آب آشامیدنی و سوخت برای پخت و پز و گرما) استفاده شده است. برای سنجش بعد عینی مؤلفه مسکن از چهار گویه (امکانات مسکن، سن مسکن، مساحت مسکن، تعداد اتاق) استفاده شد. در امکانات مسکن برای مثال مساکنی که از همه امکانات برخوردار بودند امتیاز ۵، مساکنی که از دو امکانات برخوردار هستند، امتیاز ۳ و مساکنی که از ۱ امکانات برخوردار هستند امتیاز ۱ داده شد. بر اساس یافته‌های حاصل مشخص می‌شود که بیشترین برخورداری از شاخص‌های عینی کیفیت زندگی به ترتیب اختصاص به روستاهای مزرعه سادات، هنزک و افجه داشته است و کمترین، اختصاص به روستاهای کیور، کردیان و ناصرآباد داشته است. غذا و تغذیه یکی دیگر از شاخص‌ها برای سنجش نیازهای اساسی زندگی بود که برای سنجش آن مقدار پروتئین مصرفی (گوشت، لبنیات، سبزیجات) به صورت هفتگی و روزانه مورد سنجش قرار گرفت. یافته‌ها نشان می‌دهد که به طور متوسط در روستاهای مورد مطالعه به طور میانگین دو بار در طول هفته از پروتئین‌هایی همانند (گوشت، لبنیات، سبزیجات) استفاده می‌کنند.

جدول ۳. شاخص‌های عینی قلمرو نیازهای اساسی کیفیت زندگی

میانگین وضعیت شاخص‌های عینی قلمرو نیازهای اساسی زندگی						نام روستا
میانگین	جمع آوری و دفع بهداشتی فاضلاب و زباله	تغذیه	سوخت	آب	مسکن	
۳,۷۴	۵	۲,۵۶	۵	۵	۳,۲۶	افجه
۳,۵۱	۵	۲,۳۶	۵	۵	۳,۱۸	کندعلیا
۲,۱۸	۲	۲,۳۵	۵	۵	۳,۱۲	کندسفلی
۳,۲۹	۲	۱,۲۵	۳,۵	۴	۳	بوجان
۲,۵	۴	۲,۲۳	۵	۵	۳,۱۹	راحت اباد
۳,۳۷	۲	۲	۴,۷۱	۵	۳,۰۵	اناج
۲,۵۱	۴	۲,۲۷	۵	۵	۳,۱	برگجهان
۳,۶۵	۴	۲,۸۳	۴,۴۴	۵	۳,۴۲	مزرعه سادات
۳,۵۸	۴	۲,۴	۵	۵	۳,۴۱	هنزک
۲,۴۴	۱	۲,۲	۳,۶۶	۵	۳,۱۶	سینک
۳,۱۹	۲	۲	۳,۵۷	۵	۲,۹۶	ناصرآباد
۲,۸۵	۱	۲,۳	۳	۴,۵	۲,۵	کیور
۲,۵۴	۱	۲	۳,۶	۴,۵	۲,۱۵	کردیان
۳,۲	۲,۸۵	۲,۲۱	۴,۳۴	۴,۸۵	۳,۰۴	کل

منبع یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴

قلمرو عینی نیازهای رفاهی

برای سنجش قلمرو عینی نیازهای رفاهی کیفیت زندگی از چهار مؤلفه شامل (بهداشت و سلامت، امنیت، شغل و درآمد خانوار و مالکیت (زمین، کالا، دام) استفاده شده است. برای سنجش بهداشت و امنیت از سه مؤلفه (فاصله تا نزدیکترین مراکز پزشکی، فاصله تا نزدیکترین ایستگاه پلیس و تعداد درگیری ساکنین) استفاده شد. به لحاظ فاصله تا نزدیکترین مراکز بهداشتی و ایستگاه پلیس به روستاهایی که فاصله آنها تا این مرکز از (۰-۳) کیلومتر بود امتیاز (۵)، به روستاهایی که فاصله آنها (۳-۵) کیلومتر بود امتیاز (۴)، به روستاهایی که فاصله آنها (۵-۷) کیلومتر بود امتیاز (۲) و به روستاهایی که فاصله آنها بالای (۹) کیلومتر بود امتیاز (۱) داده شد. نتایج و یافته‌های تحقیق در این زمینه نشان می‌دهد که به لحاظ بهداشت روستاهای مورد مطالعه وضعیت مناسبی ندارند. تنها روستاهای پرجمعیت همانند (افجه، کندعلیا، هنزک و برگ جهان) دارای مرکز بهداشت بوده اما آنها نیز فاقد مراکز پزشکی همانند درمانگاه و پزشک متخصص هستند. این امر در روستاهایی همانند سینک، کردیان و برگ جهان که دارای فاصله بیشتری تا مرکز شهرستان و تهران هستند بدتر است. برای سنجش مؤلفه درآمد خانوار، میزان درآمد ماهیانه و مالکیت آنها بر (زمین، کالا و دام) مورد سنجش قرار گرفت. بر اساس یافته‌ها وضعیت درآمدی خانوارها نشان می‌دهد که تنها ساکنین دو روستا یعنی (افجه و مزرعه سادات) میزان درآمد آنها بین (۹-۷) میلیون بوده است بنابراین امتیاز (۴) گرفتند و سایر روستاها میزان درآمد آنها بین (۵-۷) میلیون بوده امتیاز (۳) گرفته‌اند. در نهایت در بین روستاها از نظر شاخص مالکیت مواد کالا (زمین، کالا، دام) تنها دو روستای (برگ جهان و مزرعه سادات) میانگین مالکیت زمین آنها دو هکتار و تعداد دام آنها بیش از ۶ دام بوده است جدول (۴)

جدول ۴. یافته‌های مرتبط با شاخص‌های عینی قلمرو نیازهای رفاهی کیفیت زندگی

وضعیت شاخص‌های عینی قلمرو نیازهای رفاهی					نام روستا
میانگین	مالکیت	درآمد خانوار	امنیت	بهداشت	
۳,۷۴	۳	۴	۴,۵	۴	افجه
۳,۵۱	۳	۳	۴,۵	۴	کندعلیا
۲,۱۸	۲	۲	۳	۲	کندسقلی
۳,۲۹	۳	۳	۴	۳	پوجان
۲,۵	۳	۳	۲,۵	۲	راحت اباد
۳,۳۷	۳	۳	۴,۲	۳	انباچ
۲,۵۱	۴	۳	۳	۱	برگجهان
۳,۶۵	۴	۴	۳	۴	مزرعه سادات
۳,۵۸	۳	۳	۴	۴	هنزک
۲,۴۴	۲	۳	۳	۱	سینک
۳,۱۹	۳	۳	۳,۵	۳	ناصرآباد
۲,۸۵	۲	۲	۴	۳	کیور
۲,۵۴	۲	۲	۳	۱	کردیان
۳,۲					میانگین کل

قلمرو عینی نیازهای فرصت و فراغت

برای سنجش قلمرو نیازهای رفاهی کیفیت زندگی از سه (مؤلفه شامل اوقات فراغت، مشارکت، آموزش) استفاده شده است. به منظور سنجش تفریح و فراغت سفر از دو گویه (تعداد سفرها در سال و دسترسی به تسهیلات ورزشی) استفاده شد. خانوارهایی که در سال سه سفر داشته‌اند امتیاز (۵)، دو سفر در سال امتیاز (۴)، یک سفر امتیاز (۲) و اگر سفری نداشته‌اند امتیاز (۱) گرفته‌اند. همچنین برای دسترسی به تسهیلات ورزشی امتیاز (۵) و عدم دسترسی به تسهیلات ورزشی امتیاز (۱) داده شد. بر اساس یافته‌های حاصل از پژوهش به طور میانگین ساکنین روستاهای (افجه، کندعلیا، راحت آباد، برگ جهان، مزرعه سادات، هنزک) دارای یک سفر در سال بوده‌اند و ساکنین سایر روستاها نیز اعلام کرده‌اند که به طور میانگین در طول سال هیچ سفری نداشته‌اند. به لحاظ شاخص آموزش دسترسی به تسهیلات آموزشی همانند مدارس ابتدایی، مدرسه راهنمایی و مدارس متوسطه به لحاظ ضوابط مشخص شده در دسترسی مناطق روستایی به تسهیلات سنجیده شد. همان گونه نتایج نشان می‌دهد وضعیت روستاهای مورد مطالعه به لحاظ وضعیت آموزش در سطح مناسبی قرار دارد. تمام روستاهای دارای مدارس ابتدایی هستند، و روستاهای پرجمعیتی همانند افجه، کندعلیا، برگ جهان و راحت آباد به دلیل آستانه جمعیتی دارای مدرسه راهنمایی و دبیرستان هستند. سایر روستاها نیز فاصله آنها تا مرکز شهرستان یعنی لوسان کم است و در محدوده فواصل تعیین شده قرار دارند.

جدول ۵. یافته‌های مرتبط با شاخص‌های عینی قلمرو نیازهای فرصت و فراغت کیفیت زندگی

نام روستا	وضعیت شاخص‌های عینی قلمرو فرصت و فراغت		
	تفریح و فراغت سفر	مشارکت	آموزش
افجه	۲,۴	۲,۷۶	۵
کندعلیا	۲	۲,۷۶	۵
کندسغلی	۱,۲	۲,۸۴	۴
بوجان	۱,۳	۲,۸۷	۳,۵
راحت آباد	۲	۱,۷۵	۴
انباج	۱,۵	۳	۴
برگجهان	۲	۳,۰۴	۳
مزرعه سادات	۲,۵	۳	۴
هنزک	۲	۲,۶۸	۴
سینک	۱,۳	۲,۸۳	۳,۵
ناصرآباد	۱,۵	۲	۴
کیور	۱,۵	۳,۵	۳
کردیان	۱,۱	۲,۲	۴
کل			۲,۷۷

منبع یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴

قلمرو عینی نیازهای خدمات زیرساختی

به منظور بررسی قلمرو خدمات زیرساختی از چهار مؤلفه (نوع جاده، دسترسی به حمل و نقل عمومی، تعداد وسایل نقلیه عمومی در روستا و دسترسی به اداره پست) استفاده شد. برای نوع جاده، برای جاده آسفالتی امتیاز (۵)، برای جاده شوسه امتیاز (۳) و برای جاده خاکی امتیاز (۱) در نظر گرفته شد. برای مؤلفه تعداد وسیله نقلیه عمومی در روستا به تعداد بیش از سه وسیله نقلیه امتیاز (۵)، برای دو وسیله نقلیه امتیاز (۲) و بدون وسیله نقلیه امتیاز (۱) در نظر گرفته شد. همچنین برای دسترسی به اداره پست بر فاصله ۰-۳ کیلومتر امتیاز (۵) برای ۳-۵ کیلومتر امتیاز (۴)، برای ۵-۷ کیلومتر امتیاز (۳)، برای ۷-۹ کیلومتر امتیاز (۲) و برای بیش از ۹ کیلومتر امتیاز (۱) در نظر گرفته شد. بر اساس جدول (۶) مشخص می‌شود که به طور کلی، به لحاظ شاخص عینی روستاهای مورد مطالعه در وضعیت مناسبی قرار ندارد. بهترین وضعیت در این زمینه اختصاص به روستاهای افجه، کندعلیا و هنزک دارد و سایر روستاها با میانگین (۲) وضعیت مناسبی ندارند.

جدول ۶. یافته‌های مرتبط با شاخص‌های عینی خدمات زیرساختی کیفیت زندگی

نام روستا	وضعیت شاخص‌های عینی خدمات زیرساختی
	اطلاعات و ارتباطات
افجه	۵
کندعلیا	۵
کندسغلی	۳,۵
بوجان	۲
راحت اباد	۳
انباچ	۲
برگجهان	۳
مزرعه سادات	۳
هنزک	۴,۵
سینک	۲
ناصرآباد	۲
کیور	۲
کردیان	۲
کل	۳

منبع یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴

به منظور سنجش کیفیت زندگی از نظر مؤلفه‌های ذهنی از آزمون t-test استفاده شد. نتایج حاصل از این آزمون نشان می‌دهد که تفاوت معناداری در میان پاسخگویان به لحاظ مؤلفه‌های کیفیت زندگی وجود دارد. از میان ۱۵ مؤلفه کیفیت زندگی تنها میانگین ۵ مؤلفه مسکن، آب آشامیدنی، امنیت، مالکیت و آزادی برابر با میانگین (۳) یا بالاتر از آن بوده است. یعنی از دیدگاه پاسخگویان در منطقه مورد مطالعه وضعیت آن‌ها به لحاظ این مؤلفه‌ها در وضعیت نسبتاً مناسبی قرار دارد. اما به لحاظ ۱۰ مؤلفه دیگر یعنی غذا و تغذیه، شبکه جمع‌آوری و دفع بهداشتی فاضلاب و زباله، سلامت، شغل و درآمد خانوار، تفریح و فراغت سفر، مشارکت، آموزش، اطلاعات و ارتباطات

تسهیلات میانگین پاسخگویان پایین تر از حد متوسط است. پایین ترین سطح رضایت متعلق به مؤلفه تغذیه با میانگین (۲,۳۰) و سپس آموزش با میانگین (۲,۳۷) قرار دارد جدول (۷).

جدول ۷. معناداری ارزیابی ساکنان از مؤلفه های کیفیت زندگی

انحراف استاندارد	حد متوسط	سطح معناداری	میانگین	آماره T	مؤلفه	قلمرو
۰,۷۵۵	۳	۰,۰۰۱	۳,۰۸	۱,۶۰۰	مسکن	نیازهای اساسی زندگی
۰,۸۳۹	۳	۰,۰۰۰	۳	۰,۰۲۲	آب نوشیدنی	
۰,۸۷۶	۳	۰,۰۰۰	۲,۳۱	-۶,۰۶۸	غذا و تغذیه	
۰,۶۹۳	۳	۰,۰۰۰	۳,۵	-۶,۰۴۸	سوخت برای پخت و پز و گرما	
۰,۷۹۹	۳	۰,۰۰۰	۲,۶۲	-۶,۴۷۰	شبکه جمع آوری و دفع بهداشتی فاضلاب و زباله	
۰,۷۱۷	۳	۰,۰۰۰	۲,۵۶	-۸,۴۳۸	سلامت	نیازهای رفاهی
۰,۹۳۵	۳	۰,۰۰۰	۳,۱۵	۲,۲۳۶	امنیت	
۰,۵۴۸	۳	۰,۰۰۰	۲,۶۶	-۸,۳۶۹	شغل و درآمد خانوار	
۰,۶۱۲	۳	۰,۰۰۰	۲,۹	۰,۲۰۸	مالکیت مواد کالا (زمین، کالا، دام)	
۰,۷۳۸	۳	۰,۰۰۰	۲,۴۸	-۱۰,۶۵۰	تفریح و فراغت سفر	نیازهای فرصت و فراغت
۰,۴۸۹	۳	۰,۰۰۰	۲,۸۲	-۴,۸۸۱	مشارکت	
۰,۸۹۱	۳	۰,۰۰۰	۳,۴۷	۷,۴۱۵	آزادی	
۰,۹۰۸	۳	۰,۰۰۰	۲,۳۷	-۹,۵۱۳	آموزش	
۰,۷۱۸	۳	۰,۰۰۰	۲,۸۵	-۱۰,۶۰۵	اطلاعات و ارتباطات	خدمات زیرساختی
۰,۶۴۴	۳	۰,۰۰۰	۲,۷۶	-۵,۱۲۲	تسهیلات	

منبع یافته های پژوهش، ۱۴۰۴

بحث

با بررسی انجام شده به لحاظ تئوریک این نتیجه به دست می آید که اصولاً کیفیت زندگی یک مفهوم پیچیده و چندبعدی متأثر از زمان و مکان و ارزش های فردی و اجتماعی است، که دارای ابعاد عینی و بیرونی، ذهنی و درونی است. بنابراین آنچه مسلم است این است تمامی مطالعات کیفیت زندگی تحت دو سرفصل شاخص های عینی و شاخص ذهنی صورت می گیرند. لذا در این تحقیق تلاش شده است با نگرش جغرافیایی ترکیبی از ۴ قلمرو نیازهای اساسی - نیازهای رفاهی - نیازهای فرصت و فراغت و قلمرو نیازهای زیرساختی مورد توجه قرار گیرد. از نتایج به دست آمده می توان استنباط نمود، کیفیت زندگی در روستاهای پیراشهری دهستان لواسان کوچک به لحاظ شاخص های ذهنی و عینی متفاوت است. بر اساس یافته های پژوهش به طور کلی وضعیت عینی مسکن در روستاهای مورد مطالعه در وضعیت نسبتاً مناسبی قرار دارد که با یافته های (اکرمی ۱۴۰۰، عطایی و همکاران، ۱۴۰۰) همخوانی دارد. تغذیه و میزان پروتئین مصرفی یکی از مؤلفه های عینی بود که در بعد قلمرو نیازهای اساسی زندگی

موردسنجش قرار گرفت. به دلیل وضعیت اقتصادی نامناسب و گرانی و بالا رفتن هزینه‌های زندگی تأکید داشتند که مقدار پروتئین مصرفی آن‌ها به شدت کاهش یافته است. به لحاظ وضعیت مسکن به طور کلی روستاهای مورد مطالعه وضعیت مناسبی دارند، زیرا به دلیل فاصله کم این روستاها از تهران شاهد گسترش و نفوذ مصالح شهری در این روستاها هستیم به طوری که اکثریت ساکنین روستاهای مورد مطالعه از وضعیت استحکام روستاها، امکانات مسکن، مساحت مسکن رضایت داشته‌اند، اما در این میان از تعداد اتاق‌ها رضایت نداشته‌اند. باین حال روستاهایی همانند کردیان، کیور، ناصرآباد به لحاظ شاخص‌های عینی مسکن وضعیت نامناسبی دارند، عمر مساکن در این روستاها بسیار بالا است و همچنین امکانات مساکن در این روستاها نامناسب است که با یافته‌های ناصری منس و همکاران (۱۴۰۱)، سادات عطری و همکاران (۱۴۰۱) همخوانی دارد. قلمرو نیازهای رفاهی یکی دیگر از قلمروهای موردسنجش کیفیت زندگی در روستاهای مورد مطالعه بود برای سنجش قلمرو عینی نیازهای رفاهی کیفیت زندگی از چهار مؤلفه شامل (بهداشت و سلامت، امنیت، شغل و درآمد خانوار و مالکیت (زمین، کالا، دام) استفاده شده است. نتایج نشان می‌دهد که به لحاظ بهداشت و سلامت روستاهای مورد مطالعه وضعیت مناسبی ندارند. تنها روستاهای پرجمعیت همانند (افجه، کندعلیا، هنزک و برگ جهان) دارای مرکز بهداشت بوده اما فاقد سایر مراکز درمانی همانند درمانگاه و پزشک متخصص هستند. بر اساس نتایج روستاها به لحاظ امنیت در وضعیت مناسبی قرار دارد. برای سنجش مؤلفه شغل درآمد خانوار، میزان درآمد ماهیانه و مالکیت آن‌ها بر (زمین، کالا و دام) موردسنجش قرار گرفت. وضعیت درآمدی خانوارها نشان می‌دهد که میانگین کلی درآمد خانوارها نسبت به هزینه‌ها پایین است. بالاترین میانگین درآمد اختصاصی به روستاهای (افجه، کند علیا و مزرعه سادات) قرار دارد که میانگین درآمد آنها بین (۸-۶) میلیون بوده است. از سوی دیگر روستاهایی همانند (کردیان، کیور، کندسفلی) میانگین درآمد آن‌ها بین (۵-۳) میلیون بوده است. روستاهای مورد مطالعه به لحاظ مؤلفه‌های (تفریح و فراغت سفر و مشارکت) در وضعیت نامناسبی قرار ندارند اما وضعیت آن‌ها به لحاظ مؤلفه آموزش در وضعیت تقریباً مناسبی قرار دارند. به لحاظ تفریح و فراغت سفر به دلیل افزایش هزینه‌ها و مشکلات اقتصادی اکثریت سرپرست خانوارها تأکید داشتند که تعداد سفرهای سالانه آن‌ها نسبت به سال‌های قبل کاهش یافته است. به منظور بررسی قلمرو خدمات زیرساختی از چهار مؤلفه (نوع جاده، دسترسی به حمل و نقل عمومی، تعداد وسایل نقلیه عمومی در روستا و دسترسی به اداره پست) استفاده شد. در این زمینه نیز اکثریت خانوارها تأکید داشته‌اند که دسترسی آن‌ها به تسهیلات بسیار نامناسب است که با یافته‌های مردانی (۱۴۰۰) همخوانی دارد. دسترسی به وسایل حمل و نقل عمومی نشان می‌دهد که از ۱۳ روستای مورد مطالعه ۹ روستا به وسایل حمل و نقل عمومی دسترسی ندارند و تنها ۵ روستای افجه، کندعلیا، کندسفلی، هنزک و راحت آباد دسترسی به حمل و نقل عمومی دارند که نشان دهنده وضعیت نامناسب روستاهای مورد مطالعه به لحاظ مؤلفه‌های حمل و نقل است که با یافته‌های اکرمی (۱۴۰۰)، پرشوکوف و کولوسکووا (۲۰۲۱) همخوانی دارد. اما به لحاظ بعد ذهنی قلمروهای کیفیت زندگی در روستاهای مورد مطالعه وضعیتی کاملاً متفاوت نسبت به بعد عینی دارند. نتایج حاصل از آزمون t تک نمونه‌ای نشان می‌دهد که رضایتمندی ساکنین روستاهای مورد مطالعه از قلمروهای کیفیت زندگی از بعد ذهنی پایین است که با یافته‌های اردستانی، چوبیجان، آنتس هانس ویرا، ویکوسلاو تاناسکوویک (۲۰۲۲) همخوانی دارد. در این زمینه کمترین

رضایتمندی اختصاص به قلمرو خدمات زیرساختی دارد. به لحاظ تک تک مؤلفه‌های کیفیت زندگی تنها میانگین سه مؤلفه (مسکن، آب آشامیدنی و امنیت) بالای حد متوسط (۳) است. این بدان معنا است با وجود اینکه وضعیت قلمروهای عینی کیفیت زندگی در روستاهای مورد مطالعه تا حدودی مناسب است اما میزان رضایتمندی آن‌ها به لحاظ ذهنی در سطح پایینی قرار دارد. اما می‌توان گفت به لحاظ ذهنی نیز پایین‌ترین رضایتمندی اختصاص به ابعاد رفاهی و زیرساخت‌ها دارد که با یافته‌های پژوهش اکرمی (۱۴۰۰) و نارویی همکاران (۱۴۰۰) همخوانی دارد.

نتیجه‌گیری

بررسی ابعاد عینی و ذهنی کیفیت زندگی در روستاهای لواسانات نشان می‌دهد که ناهمخوانی قابل توجهی بین امکانات موجود و رضایت ساکنین وجود دارد. در بعد عینی، مؤلفه‌های مسکن و آموزش در وضعیت نسبتاً خوبی قرار دارند، اما زیرساخت‌های عمومی (جاده‌ها، حمل و نقل) و دسترسی به خدمات بهداشتی در وضعیت نامطلوبی هستند. وضعیت اقتصادی نیز نگران‌کننده است؛ درآمد خانوارها پایین و مصرف پروتئین متوسط رو به کاهش است. پایین‌ترین سطوح رضایت ذهنی مربوط به تغذیه و آموزش است. این امر نشان می‌دهد که علی‌رغم وجود برخی امکانات اولیه، مشکلات ساختاری در درآمد، بهداشت و اوقات فراغت باعث شده تا سطح کلی رضایت و احساس کیفیت زندگی در این روستاهای پیرامون شهری به شدت پایین باشد. نقاط قوت عینی عمدتاً در حوزه‌های ساختاری مانند مسکن (امکانات و فضا) و دسترسی به آموزش ابتدایی متمرکز است. با این حال، زیرساخت‌های حیاتی مانند بهداشت، شبکه فاضلاب، و حمل و نقل عمومی در وضعیت نامطلوب قرار دارند، که در برخی روستاها بسیار شدید است. در بعد اقتصادی-رفاهی، وضعیت درآمد خانوارها ضعیف است و این امر مستقیماً بر کاهش مصرف پروتئین و در نتیجه پایین‌ترین سطح رضایت ذهنی در مؤلفه تغذیه (امتیاز ۲,۳۰) تأثیر گذاشته است. همچنین، علی‌رغم دسترسی عینی نسبتاً خوب به مدارس، رضایت ذهنی از آموزش نیز در سطح پایینی قرار دارد. کیفیت زندگی در لواسانات نه تنها با کمبود زیرساخت‌های اساسی (بهداشت و حمل و نقل) تهدید می‌شود، بلکه به‌طور حیاتی با مشکلات اقتصادی و ناتوانی در تأمین تغذیه کافی گره خورده است. برای ارتقاء واقعی کیفیت زندگی، مداخلات باید بر تضمین امنیت مالی، بهبود دسترسی به خدمات بهداشتی سطح بالا، و تقویت ارتباطات منطقه‌ای متمرکز شوند تا رضایت ذهنی ساکنان با واقعیت‌های عینی همسو گردد. بررسی کیفیت زندگی در روستاهای لواسانات پرده از تضاد آشکار بین ساختار فیزیکی موجود و سطح رضایت ادراک‌شده ساکنان برمی‌دارد. از منظر عینی، وضعیت مسکن و دسترسی به آموزش ابتدایی تا حدی قابل دفاع است، اما این نقاط قوت با ضعف‌های زیرساختی جدی، به ویژه در حوزه‌های بهداشت، درمان و شبکه‌های حمل و نقل عمومی، کمرنگ می‌شوند. علاوه بر این، شرایط اقتصادی خانوارها که عمدتاً در محدوده‌ی درآمدی پایین قرار دارند، تأثیر مستقیم خود را بر کاهش امنیت غذایی نشان داده است، به طوری که مصرف پروتئین خانوارها به ندرت از دو بار در هفته فراتر می‌رود. نکته‌ی کلیدی در ارزیابی ذهنی ساکنان نهفته است؛ پایین‌ترین سطوح رضایت به‌طور پیوسته در حوزه‌هایی ثبت شده که مستقیماً با معیشت روزمره در ارتباطند: تغذیه با کمترین امتیاز (۲,۳۰)، و به دنبال آن آموزش (۲,۳۷)، سلامت و اوقات فراغت، همگی حکایت از نارضایتی عمیق دارند. این شکاف بین امکانات عینی و احساس رفاه ذهنی، نیاز فوری به یک

برنامه‌ریزی جامع را ایجاد می‌کند که هدف آن نه تنها توسعه‌ی زیرساخت‌ها، بلکه تقویت بنیان‌های معیشتی و ارتقاء دسترسی به خدمات بهداشتی با کیفیت برای همسو ساختن ادراک مردم با واقعیت موجود باشد. به طور خلاصه بهبود کیفیت زندگی در این مناطق نیازمند تمرکز بر تقویت بنیان‌های اقتصادی و ارتقاء محسوس خدمات بهداشتی و زیرساخت‌های عمومی است تا شکاف عمیق بین حداقل‌های عینی و نیازهای ذهنی ساکنان پر شود بر اساس نتایج به دست آمده، راهکارهای ذیل پیشنهاد شد:

- اصلاح ساختار اقتصادی روستاهای مورد مطالعه
- ارتقای بهره‌برداری در کشاورزی، استحکام رشد اقتصادی و متنوع سازی فعالیت‌های اقتصادی روستا
- تنوع در فعالیت‌های اقتصادی از طریق تلفیق فعالیت‌های زراعی با فعالیت‌های غیرزراعی (گردشگری) با توجه به توان منطقه
- بهبود توان معیشتی خانوارها با توجه به مشکلات اقتصادی سال‌های اخیر و پایین آمدن توان معیشتی اکثر خانوارها
- توزیع بهینه انواع کاربری‌های خدماتی در سطح روستاها
- ایجاد گسترش و پیش‌بینی امکانات تفریحی مناسب و متناسب در مراکز روستایی با حوزه عملکردی وسیع
- تقویت خدمات حمل و نقل عمومی در سطح روستاها به منظور پیوند ارتباطی این مناطق به مناطق دیگر
- تعمیر راههای بین و درون روستایی
- بالا بردن امنیت روستاها از طریق کاهش اختلافات محلی
- تقویت امر مشارکت در افراد در کارهای جمعی محلی (این امر می‌تواند از طریق تقویت احساس تعلق به مکان در بین افراد فراهم شود)
- دسترسی مناسب و برابر همه افراد به نیازهای اساسی
- تقویت دسترسی برابر به کالاها و خدمات
- دسترسی و توانایی مشارکت گسترده در فرایندهای دموکراتیک
- درک نسل جوان جوامع روستایی و سوق دادن تسهیلات و امکانات روستایی در جهت انتظارات این نسل
- احداث شبکه فاضلاب و جلوگیری از تخلیه آن در داخل روستا با توجه به اینکه برخی از روستاهای با جمعیت فاقد شبکه فاضلاب هستند
- طراحی سیستم جمع‌آوری فضولات حیوانی و جلوگیری از پخش آن در سطح روستا

حامی مالی

بنا به اظهار نظر نویسنده مسئول، این مقاله حامی مالی نداشته است.

سهام نویسندگان در پژوهش

با توجه اینکه مقاله حاضر مستخرج از رساله دکتری می باشد، سهم و نقش نویسنده اول، به عنوان دانشجوی پایان نامه، نویسنده دوم به عنوان راهنما و نویسنده سوم به عنوان استاد مشاور بود.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسندگان از همه افراد، به دلیل مشاوره و راهنمایی علمی و مشارکت آنها در این مقاله تشکر و قدرانی می نمایند.

منابع

۱. پازکی، معصومه (۱۴۰۲). کارآفرینی گردشگری و کیفیت زندگی در سکو نتگاههای پیرامونی شهرهای شهرستان شاهرود، مجله توسعه فضاهای پیراشهری، ۱(۹)، ۴۰-۱۷. [10.22034/jpusd.2023.344792.1209](https://doi.org/10.22034/jpusd.2023.344792.1209)
۲. حجاریان (۱۴۰۲). تحلیل و ارزیابی میزان زیست پذیری سکونتگاههای روستایی نواحی پیراشهری (مطالعه موردی: کلاتشهر اصفهان) مجله توسعه فضاهای پیراشهری، ۳(۱۳)، ۵۶-۳۹. [10.22034/jpusd.2023.380688.1256](https://doi.org/10.22034/jpusd.2023.380688.1256)
۳. حقانی، مهسا، مجیدی هتکه لویی، سحر (۱۴۰۳). واکاوی عوامل مؤثر بر دل بستگی مکانی مناطق پیراشهری قائمشهر با تمرکز بر آزادی بهره بردار (مورد مطالعه: محله مفت آباد)، مجله توسعه فضاهای پیراشهری، ۶(۱۱)، ۴۰-۱۷. [10.22034/jpusd.2023.401259.1275](https://doi.org/10.22034/jpusd.2023.401259.1275)
۴. حیدری نیا، سعید، محمدی، مصطفی، حجت شمایی، سیروس (۱۴۰۳). تبیین نقش فناوری اطلاعات در توسعه گردشگری کشاورزی فضاهای پیراشهری تهران، مجله توسعه فضاهای پیراشهری، ۷(۲)، ۲۰۶-۱۷۹. [10.22034/jpusd.2025.533161.1351](https://doi.org/10.22034/jpusd.2025.533161.1351)
۵. رضوانی، محمدرضا، شکبیا، علیرضا، منصوریان، حسین (۱۳۸۹). ارزیابی کیفیت زندگی در نواحی روستایی، فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، ۸(۳۰)، ۶۰-۳۵.
۶. نوبخت حقیقی، شهاب، قنبری، حسین علی (۱۴۰۲). تحلیل کیفیت زندگی در فضاهای پیراشهری کلاتشهر رشت، مجله توسعه فضاهای پیراشهری، ۲(۱۰)، ۲۵۲-۲۳۷. [10.22034/jpusd.2023.382492.1259](https://doi.org/10.22034/jpusd.2023.382492.1259)
7. Alborz, A. (2017). The Nature of Quality of Life: A Conceptual Model to Inform Assessment: The Nature of QoL, Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities, University of Manchester, Manchester, UK, March 2017.
8. Angel, S., Sheppard, S. C. & Civco, D. L. (2023). The Dynamics of Global Urban Expansion Washington, DC: World Bank, Transport, Urban Development Department., 45, 154-168
9. Bemard, J. (2017). Rural quality of life-poverty, satisfaction and opportunity deprivation in different types of rural territories, Europ. Countrys. · Vol. 10 · 2021 · No. 2 · p. 191-209.
10. Bigelow, D. A., McFarland, B. H., & Olson, M. M. (1991). Quality of life of community mental health program clients: Validating a measure. Community Mental Health Journal, 27, 43-55.
11. Boncinelli, F., Pagnotta, G., Riccioli, F., Casini, L. (2024), The determinants of quality of life in rural areas from a geographic perspective: The case of Tuscany, review of urban & regional development studies, RURDS Vol. 27, No. 2, July 2015 doi: 10.1111/rurd.12035.
12. Bottomley, A., Reijneveld, J., Koller, M., Flechtner, H, 2019, Current state of quality of life and patient-reported outcomes research, European Journal of Cancer 121 (2019) 55-63.
13. Brauer, R., & Dymitrow, M. (2014). Quality of life in rural areas: A topic for the Rural Development policy?. Bulletin of Geography. Socio-economic Series, 25(25), 25-54

14. Chen, G. Sun, X. Guo, S. Chen, Y. Chang, Y. Li, Y. Sun.(2017).Factors affecting the quality of life among Chinese rural general residents: a cross-sectional study,N Public Health Volume 146, May 2017, Pages 140-147.
15. Costanza,R., Fisher,B., Ali,S., Beer,C., Bond,L., Boumans,R., Danigelis,N., Dickinson,J., (2007). Quality of life: An approach integrating opportunities, human needs, and subjective well-being, *Ecologicae Economics* 61(2007) 267-276.
16. Das, D, (2008). Urban Quality of Life: A Case Study of Guwahati, *Social Indicators Research* 88. doi.org/10.1007/s11205-007-9191-6.
17. kamp,I. Kees,L, Gooitske,M. Augustinus,H .(2003). Urban environmental quality and human Well-being Towards a conceptual framework and demarcation of concepts, a literature study.: *Landscape and Urban planning* 65(2003) 5-18.
18. Lee, Y. J., .(2008), Subjective Quality of Life Measurement in Taipei, *Building and Environment*, Vol. 43, No.7,pp.1205-1215.
19. leila Ardestani, L., Choobchian, S., Hannes Viira, A., Tanaskovik, V. (2023). Investigating Subjective and Objective Quality of Life in Rural Areas: the Case of Tehran Province in Iran, *Applied Research in Quality of Life*, Volume 17, pages 671–702, (2022)
20. Ling Hoon Leh, O.(2018). Quality of life among residents in a sub-urban area. Case study: Puncak Alam, Selangor, Malaysia, *IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science* 117 (2018) 012028.
21. Mohammad Reza Rezvani,M-R, Mansourian, H(2011). The Development of Quality-of-Life Indicators in Rural Areas in Iran: Case Study – Khave Shomali District, Lorestan Province, *Community Quality-of-Life Indicators: Best Cases V*, Springer Dordrecht Heidelberg London New York
22. Nagesh, P., Bailey, A., George, S., Hyde, M and Subaiya, L, (2023), (Im)mobile ageing: risks of exclusion in later life in liminal urban peripheries, *Ageing & Society* 1-24, doi:10.1017/S0144686X22001398.
23. Parshukov,D.V, Shaporova, Z. E, Koloskova,Y.I. (2021). uality of life of the rural population of the Krasnoyarsk Territory: assessment, trends and priorities,*FIOP Conf. Series: Earth and Environmental Science* 839 (2021) 022096.
24. Tilt,B(2019). Local Perceptions Of "Quality Of Life " In Rural China Implications for Anthropology and Participatory Development, *Journal of Anthropological Research*, vol. 67, 2019.
25. Uysal, M., & Sirgy, M. J. (2002). Quality-of-life indicators as performance measures. *Annals of Tourism Research*, 76, 291–300.
26. Wallace, B. J. . (2009). Critical reflections: Confessions from the director of a fifteen-year agroforestry research and development project in the Philippines. *Human Organization* 68:55-63.

References

1. Alborz,A(2017). The Nature of Quality of Life: A Conceptual Model to Inform Assessment: The Nature of QoL, *Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities* , University of Manchester, Manchester, UK ,March 2017.
2. Angel, S., Sheppard, S. C. & Civco, D. L. (2023). *The Dynamics of Global Urban Expansion* Washington, DC: World Bank, Transport, Urban Development Department., 45, 154–168
3. Bemard,J. (2017).Rural quality of life-poverty,satisfaction and opportunity deprivation in different types of rural territories, *Europ. Countrys. · Vol. 10 · 2021 · No. 2 · p. 191-209.*
4. Bigelow, D. A., McFarland, B. H., & Olson, M. M. (1991). Quality of life of community mental health program clients: Validating a measure. *Community Mental Health Journal*, 27, 43-55.
5. Boncinelli,F., Pagnotta, G., Riccioli, F., Casini, L(2024), The determinants of quality of life in rural areas from a geographic perspective: The case of Tuscany,review of urban &regional development stydies,*RURDS Vol. 27, No. 2, July 2015* doi: 10.1111/rurd.12035.
6. Bottomley,A., Reijneveld,J., Koller,M., Flechtner,H, 2019, Current state of quality of life and patient-reported outcomes research, *European Journal of Cancer* 121 (2019) 55-63.
7. Brauer, R., & Dymitrow, M. (2014). Quality of life in rural areas: A topic for the RuralDevelopment policy?. *Bulletin of Geography. Socio-economic Series*, 25(25), 25-54
8. Chen, G. Sun, X. Guo, S. Chen, Y. Chang, Y. Li, Y. Sun.(2017).Factors affecting the quality of life among Chinese rural general residents: a cross-sectional study,N Public Health Volume 146, May 2017, Pages 140-147.

9. Costanza,R., Fisher,B., Ali,S., Beer,C., Bond,L., Boumans,R., Danigelis,N., Dickinson,J., (2007). Quality of life: An approach integrating opportunities, human needs, and subjective well-being, *Ecologicae Economics* 61(2007) 267-276.
10. Das, D, (2008). Urban Quality of Life: A Case Study of Guwahati, *Social Indicators Research* 88. doi.org/10.1007/s11205-007-9191-6.
11. Hajjarian (2023). Analysis and evaluation of the livability of rural settlements in peri-urban areas (case study: Isfahan metropolis) *Journal of Peri-urban Space Development*, Volume 5, Issue 1, Fall 2023, pp. 39-56.
12. Haqqani, Mahsa, Majidi Hatkeh, and Lui, Sahar (2014). Analysis of factors affecting spatial attachment in peri-urban areas of Ghaemshahr with a focus on user freedom (case study: Moft Abad neighborhood), *Journal of Peri-urban Space Development*, 6(11), 17-40.
13. Heydarinia, Saeed, Mohammadi, Mostafa, Hojjat Shamami, Sirous (2014). Explaining the role of information technology in the development of agricultural tourism in peri-urban spaces of Tehran, *Journal of Peri-urban Space Development*, 7(2), 179-206.
14. kamp,I. Kees,L., Gooitske,M. Augustinus,H .(2003). Urban environmental quality and human Well-being Towards a conceptual framework and demarcation of concepts, a literature study.: *Landscape and Urban planning* 65(2003) 5-18.
15. Lee, Y. J., .(2008), Subjective Quality of Life Measurement in Taipei, *Building and Environment*, Vol. 43, No.7,pp.1205-1215.
16. leila Ardestani, L., Choobchian, S., Hannes Viira, A., Tanaskovik, V. (2023). Investigating Subjective and Objective Quality of Life in Rural Areas: the Case of Tehran Province in Iran, *Applied Research in Quality of Life*, Volume 17, pages 671–702, (2022)
17. Ling Hoon Leh, O.(2018). Quality of life among residents in a sub-urban area. Case study: Puncak Alam, Selangor, Malaysia, *IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science* 117 (2018) 012028.
18. Mohammad Reza Rezvani,M-R, Mansourian, H(2011). The Development of Quality-of-Life Indicators in Rural Areas in Iran: Case Study – Khave Shomali District, Lorestan Province, *Community Quality-of-Life Indicators: Best Cases V*, Springer Dordrecht Heidelberg London New York
19. Nagesh, P., Bailey, A., George, S., Hyde, M and Subaiya, L. (2023), (Im)mobile ageing: risks of exclusion in later life in liminal urban peripheries, *Ageing & Society* 1-24, doi:10.1017/S0144686X22001398.
20. Nobakht Haghighi, Shahab, Ghanbari, Hossein Ali (1402). Analysis of the quality of life in peri-urban spaces of Rasht metropolis, *Journal of Peri-urban Space Development*, 2(10), 237-252.
21. Parshukov,D.V, Shaporova, Z. E, Koloskova,Y.I. (2021). uality of life of the rural population of the Krasnoyarsk Territory: assessment, trends and priorities,*FIOP Conf. Series: Earth and Environmental Science* 839 (2021) 022096.
22. Pazaki, Masoumeh (2014). Tourism Entrepreneurship and Quality of Life in Peripheral Platforms of Shahrood City, *Journal of Periurban Space Development*, 1(9), 17-40.
23. Rezvani, Mohammad Reza, Shakiba, Ali Reza, Mansourian, Hossein (2010). Assessing the quality of life in rural areas, *Quarterly Journal of Social Welfare*, 8(30), 60-35.
24. Tilt,B(2019). Local Perceptions Of "Quality Of Life " In Rural China Implications for Anthropology and Participatory Development, *Journal of Anthropological Research*, vol. 67, 2019.
25. Uysal, M., & Sirgy, M. J. (2002). Quality-of-life indicators as performance measures. *Annals of Tourism Research*, 76, 291–300.
26. Wallace, B. J. . (2009). Critical reflections: Confessions from the director of a fifteen-year agroforestry research and development project in the Philippines. *Human Organization* 68:55-63.